

Aikuisten ammatilliset näyttötutkinnot
koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon
arvioijakoulutus Moodle-oppimisympäristössä

Mari Yli-Huumo

Kehittämishankeraportti

Tammikuu 2008

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Tekijä YLI-HUUMO, Mari	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 24	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____saakka	
Työn nimi Aikuisten ammatilliset näyttötutkinnot koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon arvioijakoulutus Moodle-oppimisympäristössä		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja LIETONEN, Raija		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä Tässä kehittämishankkeessa käsiteltiin koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon tutkintosuoritusten arviointia. Tutkintosuoritusten arviointi on vaativa tehtävä arvioijille ja on tärkeää, että heillä on tehtäväänsä varten riittävästi tietoa. Nykypäivän koulumaailma on monesti hyvin kiireinen ja useita arvioijia on hankala saada samaan paikkaan yhtä aikaa, jonka vuoksi suunnittelin verkkoon Moodle-oppimisalustalle perehdytykseen liittyvän tietopaketin, jota arvioijat voivat hyödyntää		
Avainsanat (asiasanat) arviointi, näyttötutkinto, koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto, perehdytys, koulunkäyntiavustaja		
Muut tiedot		

Author YLI-HUUMO, Mari	Type of Publication Development project report	
	Pages 24	Language finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title The adults' vocational display degrees evaluator training in Moodle-learning environment for Assistants in Educational institutions		
Degree Programme Vocational teacher education college		
Tutor LIETONEN, Raija		
Assigned by		
Abstract This development handled the evaluation of study modules of Assistants in Educational Institutions. Evaluating the study modules is a challenge for evaluators so it is important that they have enough information for their assignments. Nowadays school environment is very busy and evaluators are hard to reach at the same time to be in the same place. This is why I designed an information package (into the internet environment called Moodle-learningbase) which evaluators can use in their tutorials.		
Keywords evaluation, display degree, Assistants in Educational Institutions, tutorial, special needs assistant		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	2
2 AIKUISTEN AMMATILLISET NÄYTTÖTUTKINNOT	5
2.1 Näyttötutkintojen eri tasot ja niiden tuottamat jatko-opintokelpoisuudet.....	8
2.2 Näyttötutkinnon suorittaminen	9
2.3 Näyttötutkintojärjestelmän ohjaus	11
3 KOULUNKÄYNTIAVUSTAJAN AMMATTITUTKINTO	13
4 TUTKINTOSUORITUSTEN ARVIOINTI.....	15
4.1 Työelämän arvioija	17
4.2 Työelämäarvioijan tehtävät	18
4.3 Arviointi.....	19
4.4 Arvioinnin oikaisu	21
5 POHDINTA.....	22
LÄHTEET	24

1 JOHDANTO

Suomessa otettiin aikuisten näyttötutkinnot käyttöön vuonna 1994. Näyttötutkinnot on haluttu kehittää vastaamaan aikuisväestön, yritysten sekä muiden työyhteisöjen kehitystarpeita. Näyttötutkintoihin osallistuminen on kasvanut huomasti, vuonna 1995 osallistujia oli vajaa 3000, kun taas vuonna 2001 osallistujia oli yli 51 000 ja vuonna 2006 luku nousi yli 60 000. Koko ajan tehdään kehittämistyötä ja tulee uusia näyttötutkintoja, samalla myös jo olevia näyttötutkinnon perusteita päivitetään vastaamaan tämän päivän työelämäntarpeita. Tulen tässä kehittämishankkeessa käsittelemään koulunkäyntiavustajan ammattitutkintoa ja sen tutkintosuoritusten arviointia. Tämänhetkiset koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon tutkinnon perusteet ovat vuodelta 2003 ja hyvin todennäköisesti ne tulevat päivittymään lähitulevaisuudessa. (www.oph.fi, Suolaniemi 2007, 25.)

Olen valinnut kehittämishankkeeni aiheeksi arvioijien perehdytyksen suunnittelun koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon tutkintosuorituksia arvioiville henkilöille. Kehittämishankkeen tavoitteena on saada suunniteltua Moodle-oppimisympäristöön toteutuskelpoinen arvioijien perehdytyskäytäntö, jota voitaisiin mahdollisimman pienin muutoksin hyödyntää myös muillakin koulutusaloilla.

Pelkän oman kiinnostuksen lisäksi aiheen valintaan vaikutti aika montakin asiaa. Tällä hetkellä omassa työssäni joudun käyttämään hyvin runsaasti aikaa arvioijien perehdyttämiseen. Arvioijat ovat pitkin maakuntaa ja monesti jo pelkkien aikataulujen sopiminen aiheuttaa molemmin puolin melkoisesti päänvaivaa. Ihanteena olisi saada yhtenäinen arvioijakoulutus, jolloin saataisiin koottua useampia arvioijia kerralla paikalla. Yhtenäisen koulutuksen etuina olisi siis ainakin ajan säästö sekä arvioijien tutustuminen toinen toisiinsa, jolloin olisi mahdollisuus arvioijaverkoston syntymiseen. Tällä hetkellä on kuitenkin melko mahdoton ajatuskin saada useita arvioijia paikalle jo heidän oman työnsä vuoksi. Opetushenkilöstö ei pysty irtautumaan työstään päiväsaikana, koska ei ole mahdollisuutta ottaa montaa sijaista. Tämän vuoksi haluan kehittää verkkoon arvioijien perehdytyksen, joka pitäisi sisällään hyödyllistä asiaa ja olisi mahdollisimman helppotajuinen.

Arvioijakoulutuksen tavoitteena on arvioijien ammattitaidon lisääntyminen ja ylläpitäminen. Yhtenäisten arviointikäytäntöjen vakiinnuttaminen takaisi myös näyttötutkintojen tason säilyttämisen, koska asiaan perehtyneet arvioijat pystyvät arvioimaan, mikä on hyväksytty ja mikä on hylätty arvosana. Näyttötutkinnon suorittajien määrä on kasvussa, joten on tärkeää saada riveihin lisää arvioijia, joita pystytään hyödyntämään arvioinneissa. Ihanteellista olisi myös saada arvioijien välille syntymään ns. verkosto, jolloin he voisivat keskenään olla yhteydessä ja saada vertaistukea hankalissa tilanteissa, huomioiden tietysti salassapitovelvollisuuden (L21.8.1998/628).

Laadukkaasti suoritettut tutkintosuoritukset ovat maineena myös oppilaitokselle, ja itse ainakin haluan tehdä työtä paikassa, jossa asiat hoidetaan niin kuin pitääkin. Huonosti hoidetut perehdytykset työpaikoilla voivat aiheuttaa sen, että työpaikat eivät halua ottaa enää opiskelijoita, koska eivät tiedä mitä heiltä odotetaan. Silloin tällöin kulkiessani työpaikoilla kuulen tapauksia, joissa opiskelijat vaan tulevat eikä heidän mukanaan tule informaatiota näyttötutkinnon suorittamisesta saati sitten, että heitä käytäisiin katsomassa tai edes perehdyttämässä työelämän arvioijia. Hyvä kysymys onkin, kuinka näin voi tapahtua, mutta kaikesta huolimatta itse en moiseen halua langeta ja toivon tästä raportista olevan hyötyä kaikille, jotka haluavat hyödyn ottaa.

Etenen tämän kehittämishankkeen raportissa siten, että esittelen Moodle-oppimisympäristöön laadittuja ”asialaatioita” tekstin lomassa ja samassa yhteydessä kerron mitä kyseinen laatikko sisältää. Moodle-oppimisympäristö on suojattu ja kävijöille laaditaan tilanteen mukaan joko henkilökohtaisia käyttäjätunnuksia tai jossain tapauksessa voidaan hyödyntää myös vierailijatunnuksia. Olen pyrkinyt luomaan arvioijakoulutuksesta hyvin selkeän ja yksinkertaisen, jolloin uskon, että kenelläkään ei ole suurta kynnystä lähteä siihen tutustumaan. Moodle-oppimisympäristö on muutoinkin helppotajuinen ja siellä on helppo kulkea paikasta toiseen sekä tutustua eri lokeroihin pelkäämättä sitä, että tuhoaisi siellä jotain.

2 AIKUISTEN AMMATILLISET NÄYTTÖTUTKINNOT

Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon tutkintosuorituksia on oppilaitoksessa suoritettu jo lähes kymmenen vuoden ajan. Tästä huolimatta on edelleen tärkeää huolehtia arvioijien perehdyttämisestä ja tiedon jakamisesta.

KOULUNKÄYNTIAVUSTAJAN AMMATITUTKINNON TUTKINTOSUORITUKSET

- Tervetuloa tutustumaan ja perehtymään tutkintosuorituksiin ja tutkintotilaisuuksiin liittyviin asioihin. Seikkaillkaa rohkeasti eri lokeroissa ja kommentoikaa. Kaikki ideat ovat tervetulleita! Ongelmatapauksissa tai muutoin voitte ottaa yhteyttä Mari Yli-Huumo, kouluttaja, näyttötutkinnon vastuuhenkilö, näyttötutkintomestari, p. 040-8680841, e-mail: mari.yli-huumo@sedu.fi
- Muita oppilaitoksen yhteyshenkilöitä:
  - näyttötutkinnon varahenkilö: Tuula Seppä, aikuiskoulutuspäällikkö, näyttötutkintomestari, p. 040-8304259, e-mail: tuula.seppa@sedu.fi
  - oppilaitosarvioija: Raija Peltokangas, kouluttaja, näyttötutkintomestari, e-mail: raija.peltokangas@sedu.fi
  - oppilaitosarvioija: Tarja Malmi, kouluttaja, näyttötutkintomestari, e-mail: tarja.malmi@sedu.fi
  - oppilaitosarvioija: Seija Kivistö, kouluttaja, näyttötutkintomestari, e-mail: seija.kivisto@sedu.fi
  - oppilaitosarvioija: Maija-Leena Hirvelä, kouluttaja, näyttötutkintomestari, e-mail: majja-leena.hirvela@sedu.fi
  - Moodle-tuki: Juha Pynttari, p. 040-8680830, e-mail: juha.pynttari@sedu.fi

 Uutiset foorumi

---

1 Seinäjoen koulutuskeskus (Sedu) □

- Seinäjoen koulutuskeskus kuuluu osana Seinäjoen koulutuskuntayhtymään, joka on aloittanut toimintansa 1.1.2005.
- Seinäjoen koulutuskeskuksessa (ent. Seinäjoen Ammatillinen Aikuiskoulutuskeskus) on järjestetty Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon koulutusta ja näyttöjä vuodesta 1998 alkaen. Vuonna 1999 on suoritettu OPH:n arvio koulutuksen ja näyttötutkintojen järjestämisedellytyksistä koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon osalta. Oppilaitoksessa on voimassa oleva Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon näyttötutkintojen järjestämissopimus, joka on voimassa toistaiseksi.

 Seinäjoen koulutuskeskus, Aikuiskoulutus

 Mikä Sedu on?

Oppimisympäristön alussa haluan esitellä ko. tutkinnon avainhenkilöitä ja heidän yhteystietojaan. On tärkeää, että arvioijat ovat tietoisia tarvittavista yhteyshenkilöistä, kuten oppilaitoksen arvioijista. Uutiset-foorumilla tiedotetaan

ajankohtaisista asioista, kuten esimerkiksi uusista määräyksistä, jotka koskevat tutkintotilaisuuksia.

On myös tärkeää, että arvioijat ovat tietoisia missä opiskelijat opiskelevat.

Seinäjoen koulutuskeskus (Sedu) on vielä melko uusi organisaatio, ja vieläkin se on vieras oppilaitos maakunnassa. Tässä osiossa on linkit Seinäjoen koulutuskeskuksen ja Sedu Aikuiskoulutuksen nettisivuille, joissa esitellään oppilaitosta tarkemmin.

2 Aikuisten näyttötutkinnot

- Näyttötutkinto on erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu joustava näyttötutkinnon suorittamistapa, joka poikkeaa perinteisestä koulumuotoisesta tutkinnon suorittamisesta. Ammattitaidon voi periaatteessa osoittaa tutkintosuorituksilla riippumatta siitä, mistä ja miten tiedot ja taidot on hankittu. Osaaminen voi olla peräisin esimerkiksi työstä, opiskelusta tai harrastuksista. Valmistavaan koulutukseen osallistumista ei voida asettaa ehdoksi näyttötutkinnon suorittamiselle. Tällä hetkellä ainoana poikkeuksena on sosiaali- ja terveysalan perustutkinto (lähihoitaja), jossa edellytetään ennen tutkintosuoritusten suorittamista vähintään 80 opintoviikon valmistavaa koulutusta, jos näyttötutkinnon suorittajalla ei ole aiempaa alan tutkintoa. Pääsääntöisesti tutkintosuoritukset suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen tarkoituksena on syventää ja laajentaa entistä osaamista sekä päivittää tietoja ja taitoja alalla.
- Näyttötutkinnot koostuvat tutkintosuorituksista, jotka annetaan tutkinnon osittain pääsääntöisesti normaaleissa työtehtävissä työpaikoilla. Tutkinnon osat ovat työelämästä ja sen kehittämistarpeista johdettuja ammatin ydintoimintoja ja tehtäväkokonaisuuksia. Ne ovat ammattipätevyyden osa-alueita, jotka voidaan erottaa itsenäisiksi arvioitaviksi kokonaisuuksiksi. (Lähteet: L 21.8.1998/631, Näyttötutkinto-opas 2007.)

 [Näyttötutkinto](#)

 [Näyttötutkintojen tasot ja niiden tuottamat jatko-opintokelpoisuudet](#)

 [Näyttötutkinnon suorittaminen](#)

 [Näyttötutkintojärjestelmän ohjaus](#)

 [Keskustelua näyttötutkinnon suorittamisesta](#)

 [Linkki Opetushallitus --> Näyttötutkinto-opas](#)

 [Linkki --> Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta](#)

 [Näyttötutkintojärjestelmän uudet käsitteet](#)

Näyttötutkinto on erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu joustava näyttötutkinnon suorittamistapa, joka poikkeaa perinteisestä koulumuotoisesta tutkinnon suorittamisesta. Ammattitaidon voi periaatteessa osoittaa tutkintosuorituksilla riippumatta siitä, mistä ja miten tiedot ja taidot on hankittu. Osaaminen voi olla peräisin esimerkiksi työstä, opiskelusta tai harrastuksista. Valmistavaan koulutukseen osallistumista ei voida asettaa ehdoksi näyttötutkinnon

suorittamiselle. Tällä hetkellä ainoana poikkeuksena on sosiaali- ja terveystieteiden alan perustutkinnoista lähihoitajan tutkinto, jossa edellytetään ennen tutkintosuoritusten suorittamista vähintään 80 opintoviikon valmistavaa koulutusta, jos näyttötutkinnon suorittajalla ei ole aiempaa alan tutkintoa. Pääasiallisesti tutkintosuoritukset annetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen tarkoituksena on syventää ja laajentaa entistä osaamista sekä päivittää tietoja ja taitoja alalla. (L 21.8.1998/631.)

Näyttötutkinnot koostuvat tutkintosuorituksista, jotka annetaan tutkinnon osittain pääsääntöisesti normaaleissa työtehtävissä työpaikoilla. Näyttötutkinnon osat ovat työelämästä ja sen kehittämistarpeista johdettuja ammatin ydintoimintoja ja tehtäväkokonaisuuksia. Ne ovat ammattipätevyyden osa-alueita, jotka voidaan erottaa itsenäisiksi arvioitaviksi kokonaisuuksiksi. Näyttötutkintojärjestelmän uudistuneista käsitteistä on hyvä löytyä tietoa, koska ne ovat muuttuneet uuden vuonna 2007 ilmestyneen Näyttötutkinto-oppaan myötä. Työelämässä on vasta äskettäin alettu omaksua nyt jo vanhaksi jääneitä käsitteitä, joten kestää varmaan aikansa ennen kuin uudet käsitteet saavat paikansa niin työelämässä kuin oppilaitoksissakin.

2.1 Näyttötutkintojen eri tasot ja niiden tuottamat jatko-opintokelpoisuudet

Näyttötutkinnoissa on kolme tasoa: ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto. Perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot ovat toisen asteen työelämän tutkintoja. Ne tarjoavat ”vanhan tutkinnon” suorittaneille mahdollisuuden täydentää ammatilliset tiedot ja taidot työelämän tarpeita vastaavaksi. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneille ne tarjoavat mahdollisuuden erikoistumiseen. Ammatti- ja erikoisammattitutkintoja voidaan hyödyntää työn kehittämisessä rakentamalla ne työpaikoille henkilöstökoulutuksena siten, että näyttötutkinnon suorittamiseen sisällytetään esimerkiksi työn tai työyhteisön kehittämishanke.

Ammatillinen perustutkinto antaa laaja-alaiset edellytykset alalla toimimiselle ja siinä voidaan osoittaa kiinnostuneisuutta johonkin erityiseen osa-alueeseen. Näyttötutkintona suoritettu ammatillinen perustutkinto, jonka nimellisaajuus on 120 opintoviikkoa, antaa yleisen kelpoisuuden korkeakouluopintoihin. Alle 120 opintoviikon nimellisaajuus antaa kelpoisuuden saman alan ammattikorkeakouluopintoihin. (Opetushallitus 2007, 15.)

Ammattitutkinnossa edellytetään alan ammattityöntekijältä vaadittavat tiedot ja taidot. Ammattitaitovaatimukset määritellään siten, että niiden saavuttaminen

edellyttää alan peruskoulutuksen jälkeen täydentäviä ja syventäviä opintoja sekä vähintään kolmen vuoden alan työkokemusta vastaavia tietoja ja taitoja.

Ammattitutkinto antaa kelpoisuuden saman alan ammattikorkeakouluopintoihin tai yhdistettynä perustutkintoon (alle 120 ov) ne antavat yleisen kelpoisuuden yliopisto- ja ammattikorkeakouluopintoihin. (Opetushallitus 2007, 15.)

Erikoisammattitutkinto antaa valmiudet alan vaativimpien työtehtävien syvälliseen hallintaan ko. ammatin kapealla osa-alueella. Ammattitaitovaatimukset määritellään siten, että niiden saavuttaminen edellyttää alan peruskoulutuksen jälkeen täydentäviä ja syventäviä opintoja sekä vähintään viiden vuoden alan työkokemusta vastaavia tietoja ja taitoja. Pelkkä erikoisammattitutkinto ei anna jatko-opintokelpoisuutta. Erikoisammattitutkinto yhdistettynä ammattitutkintoon tai perustutkintoon (alle 120 ov) antaa yleisen kelpoisuuden ammattikorkeakouluopintoihin. (Opetushallitus 2007, 16.)

2.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Jokaisella tutkinnolla on Opetushallituksen hyväksymät valtakunnalliset tutkinnon perusteet, joita tutkintotoimikuntien, näyttötutkinnon/ koulutuksen järjestäjien on noudatettava. Tutkinnon perusteista käy ilmi tutkinnossa vaadittava ammattitaito, tutkinnon osat, ammattitaidon osoittamistavat, tutkintosuoritusten arviointiperusteet sekä tutkintoon valmistavassa koulutuksessa noudatettavien henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteet. On olennaista, että arvioijat ovat tietoisia ko. näyttötutkinnon perusteista ja osaamisvaatimuksista.

Moodle-oppimisympäristöstä löytyvät Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon tutkinnon perusteet ja lisäksi alueella on mahdollisuus käydä keskustelua kysymyksiä herättävistä kohdista tai asioista.

3 Tutkinnon perusteet

- Arviointikriteerit perustuvat tutkinnon perusteisiin. Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto muodostuu neljästä tutkinnon osasta, joista jokaisesta suoritetaan tutkintosuoritus.

 Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto, Tutkinnon perusteet

 Keskustelua tutkinnon perusteista

Näyttötutkinnon suorittajat osallistuvat tavallisesti myös tutkintoon valmistavaan koulutukseen. Koulutuksen sisältö ja kesto määritellään silloin aikaisemman koulutuksen ja työkokemuksen perusteella henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa. Myös opetusjärjestelyt pyritään sovittamaan näyttötutkintoa suorittavan elämäntilanteeseen. Pitkään ammatissa toimineet, joilla on laaja ja monipuolinen työkokemus tai muulla tavoin, esimerkiksi koulutuksella tai itse opiskellen hankittu osaaminen, voivat osoittaa ammattitaidon suoraan tutkintosuorituksilla ilman niihin valmistavaa koulutusta. Tämä edellyttää, että näyttötutkinnon järjestäjä ohjaa näyttötutkinnon suorittajaksi hakeutuvan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman perusteella suoraan tutkintotilaisuuteen. Tärkeintä on ammatillinen osaaminen. Tutkinnon järjestäjä tekee näyttötutkinnon suorittajaksi hakeutuvan aikaisemmin saavutetun osaamisen tunnistamisen käyttäen ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä.

Tutkintosuoritukset pyritään järjestämään työpaikoilla. On hyvin olennaista, että ko. työpaikka soveltuu näyttötutkinnon suorittamiseen. Ammattitaito osoi-

tetaan aidossa käytännön tehtävissä, joita voidaan tarvittaessa täydentää suullisesti, kirjallisesti tai muilla tavoin. Tutkintosuoritus sisältää normaaliin työpäivään kuuluvia tehtäviä sellaisessa työympäristössä, joissa osaamista voidaan osoittaa monipuolisesti. Tutkintosuoritustilanteessa voi työskennellä toisen parina tai tiimin jäsenenä arvioijien seurattessa työskentelyä. Työelämän arvioija voi olla myös näyttötutkinnon suorittajan työparina.

Tutkintosuoritukset annetaan tutkinnon osa kerrallaan. Ne voidaan antaa työssäoppimisjakson päätteeksi, kuitenkin niin, että tutkintosuoritus erottuu selvästi ohjatusta työssäoppimisesta. Tutkintotilaisuuksien pituudet vaihtelevat eri näyttötutkinnoissa ja eri tutkintoa järjestävissä oppilaitoksissa. Tutkintotoimikunta voi suositella tiettyä tutkintotilaisuuden kestoa, esimerkiksi koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnoissa kunkin tutkinnon osan tutkintotilaisuuden pituudeksi suositellaan 3-5 päivän jaksoa. Olennaista on kuitenkin aina se, että tutkintosuorituksen arviointia varten saadaan riittävästi arviointiaineistoa.

(www.oph.fi)

2.3 Näyttötutkintojärjestelmän ohjaus

Työelämän on osallistuttava näyttötutkintojen suunnitteluun, toimeenpanoon ja arviointiin. Jokaisella näyttötutkinnolla on valtakunnallinen tai alueellinen tutkintotoimikunta, jossa ovat edustettuina alan työntekijät, työnantajat, opettajat,

yrittäjät, ammattijärjestöt sekä asiantuntijat. Tutkintotoimikuntien tehtävänä on vastata näyttötutkintojen valvomisesta sekä tutkintotoiminnan johtamisesta, ohjaamisesta ja kehittämisestä sekä sopia näyttötutkintojen järjestämisestä ammatillisen koulutuksen järjestäjien, oppilaitosten ja tarvittavan asiantunte-
muksen omaavien muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Tutkintotoimikunta päättää tutkintosuorituksista ja tutkintotoimikunnan puheenjohtaja allekirjoittaa tutkintosuoritusten arvioinnit ja allekirjoittaa tutkintotodistukset. (Opetushallitus 2007, 46.)

Opetushallituksen tehtävänä on päättää tutkintotoimikuntien toimialoista ja toimialueista. Tutkintotoimikunnan toimialaan kuuluu joko yksi tai yleensä useampia tutkintonimikkeitä. Toimikunnan toimialueena on joko valtakunnallinen tai jokin tietty maantieteellinen alue kuten lääni. Toimikuntiin nimetään Opetushallituksen toimesta alan asiantuntijoista enintään yhdeksän jäsentä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Toimikuntien jäsenten on edustettava työnantajia, työntekijöitä, opettajia ja tarvittaessa itsenäisiä ammatinharjoittajia. Myös muita asiantuntijoita voidaan nimittää jäseniksi tai pysyviksi asiantuntijoiksi. Toimikunnan enemmistön tulee olla työelämän edustajia, työnantajien sekä työntekijöiden edustajia tulee olla yhtä monta. (L 21.8.1998/631.)

3 KOULUNKÄYNTIAVUSTAJAN AMMATTITUTKINTO

Koulunkäyntiavustajan työ perustuu eettisesti kestäviin periaatteisiin. Valmistavan koulutuksen ja tutkinnon tavoitteena on vastata valtakunnallisiin ja erityisesti alueen elinkeinoelämän työvoimatarpeisiin ja ammattialan kehittämiseen sekä alan tutkintojen tunnettuuden parantamiseen.

Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto on ammatillisena näyttötutkintona suoritettava tutkinto. Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto muodostuu neljästä pakollisesta tutkinnonosasta, jotka ovat Koulunkäyntiavustajan työn toimintaympäristöt, Ihmisen kasvun tukeminen, Oppimisen ohjaaminen ja Toimintakyvyn tukeminen. Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto on valmis kun sen kaikki neljä osaa on suoritettu hyväksytysti. Tutkinnon perusteet määrittelevät tutkinnonsisällön valmistavassa koulutuksessa sekä antavat ammattitaitovaatimukset tutkintosuoritukselle. Sedu Aikuiskoulutus on järjestänyt koulunkäyntiavustajan ammattitutkintoon valmistavaa koulutusta vuodesta 1998 alkaen, jolloin on myös haettu järjestämissopimus tutkintojen järjestämistä varten. Voimassa oleva sopimus oppilaitoksella on ollut vuodesta 1999 alkaen.

Koulunkäyntiavustajan ammattitutkintoa opiskellaan Sedu Aikuiskoulutuksessa omaehtoisessa, työvoimapolitiisessa ja oppisopimuskoulutuksessa. Koulutuksessa jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtaistamääräyksen mu-

kainen henkilökohtainen opiskelu- ja näyttösuunnitelma. Koulunkäyntiavustajan työn toimintaympäristöt osassa opiskellaan kasvatustiedettä, lainsäädäntöä, vuorovaikutusta, yhteiskuntatietoutta, erityiskasvatusta, tietotekniikka, työssäjaksamista ja ensiapua. Ihmisen kasvun tukeminen sisältää psykologian perusteita, kehityspsykologiaa, erityiskasvatusta, perusterveydenhuoltoa, monikulttuurisuutta. Oppimisen ohjaamisessa käsitellään opetusoppia, oppimisteorioita, opetuksen suunnittelua ja toteuttamista, ryhmätyötaitoja, äidinkielen ja matematiikan erityisopetusta, ilmaisu- ja taideaineita sekä erityisopetusta. Toimintakyvyn tukemisen osa pitää sisällään hoitotyön perusteita, terveyskasvatusta, apuvälineiden käyttöä, ergonomiaa, perussairauksia, pitkäaikaisasiakkaan ja liikuntarajoitteisen tukemista, tietokoneavusteista opetusta, erityisliikuntaa, vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä ja erityiskasvatuksen erityiskysymyksiä. Tutkinnon suorittaneiden tutkintonimike on koulunkäyntiavustaja. Tavoitteena on saavuttaa tutkinnon perusteissa vaaditut laaja-alaiset valmiudet sekä opetusalailla että sosiaali- ja terveystieteillä toimimiseen. Lisäksi tavoitteena on luoda perustaa mahdolliselle jatkokoulutukselle ja jatkuvaan ammattitaidon ylläpitämiseen. Näyttötutkinnon suorittajan tulee hallita sellainen alan ammattitaito, että hän voi työllistyä alalle. (Merimaa & Virtanen 2007, 43–55.)

4 TUTKINTOSUORITUSTEN ARVIOINTI

Tutkintosuoritusten arviointi on haastava tehtävä. Arvioinnin on oltava rehellistä, oikeudenmukaista, kehittävää ja kannustavaa. Tutkintosuorituksen antaminen ei ole aikuiselle, kauan työssä olleelle helppoa. Itsensä alttiiksi asettaminen vaatii rohkeutta, jota on osattava oikein menetelmin tukea. Tämän vuoksi onkin tärkeää, että jokainen arvioija on tietoinen arvioijan tehtävistä ja roolista sekä siitä mitä tutkintosuorituksen arvioinnissa tapahtuu.

4 Arvioijat □

- Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon tutkintosuorituksen arvioijat muodostavat kolmikannan. Kolmikanta muodostuu työnantaja-arvioijasta (esim. rehtori, opettaja), työntekijäarvioijasta (esim. tutkinnon suorittanut koulunkäyntiavustaja, toisen asteen koulutuksen saanut päivähoitaja, lastenhoitaja, lähihoitaja, jolla on kokemusta koulunkäyntiavustajan työstä) sekä oppilaitosarvioijasta (oppilaitoksen opettaja).
- Arvioijana ei voi toimia opiskelijan työssäoppimisjakson ohjaaja, vastuukouluttaja tai henkilö, joka on opettanut paljon ko. opiskelijaa. Arvioijana ei voi myöskään toimia opiskelijan sukulainen, lähiystävä tai vihamies.

 [Keskustelua](#)

5 Tutkintosuorituksen arviointi □

- [Työelämäarvioijan tehtävät](#)
- [Tutkintosuorituksen arviointi](#)

Oppilaitoksen tehtävänä on kouluttaa/perehdyttää tutkintosuoritusten arvioijia. Koulutuksen on annettava valmiudet ammattitaitovaatimukset kattavan henkilökohtaisen näyttösuunnitelman arviointiin, tutkintosuoritusten arviointiin, kirjallisen ja suullisen arvioinnin antamiseen sekä arvosanan muodostamiseen. Arvioitsijakoulutuksen kesto vaihtelee tutkinnoittain ja oppilaitoksittain, vaihtelu voi olla puolesta päivästä jopa yhteen viikkoon. Joskus myös tutkintotoimikunnat voivat suosittaa jotain pituutta arvioijakoulutuksen kestolle. Koulunkäyn-

tiavustajan tutkintotoimikunta ei ole erikseen määritellyt arvioijakoulutuksen kestoja vaan tärkeintä on, että perehdytetään arvioijia tulevaan tehtäväänsä. Koulutusta toteutetaan työpaikoilla ja/ tai oppilaitoksessa yksilö- ja ryhmämuotoisena. Kun työnantaja on sopinut oppilaitoksen kanssa ottavansa suorittamaan tutkintosuoritusta, on se samalla sitoutunut siihen, että työntekijällä, joka nimetään tutkintosuorituksen arvioijaksi, on riittävät edellytykset tehdä arviointityötä.

Tutkintosuorituksia arvioivat työelämän ja opetusalan asiantuntijat sekä näyttötutkinnon suorittaja itse. Arvioinnin tavoitteena on avoin ja kannustava ilmapiiri, joka rohkaisee osoittamaan osaamista monipuolisilla tavoilla. Ammattitaidon osaamisen arviointi on jatkuva prosessi, jossa on hyvin keskeinen merkitys arviointitiedon tuottamisella ja kirjaamisella. Arvioinnissa on käytettävä monipuolisesti erilaisia laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja tutkintosuorituksia sekä itsearviointia. Mikäli näyttötutkinnon suorittajalla on luotettavasti dokumentoituja tutkintosuorituksia entuudestaan, arvioijat arvioivat ne osana suoritettavan näyttötutkinnon osan tutkintosuoritusta tai pitävät aikaisempaa tutkintosuoritusta riittävänä suorituksena. (L 21.8.1998/630, Opetushallitus 2007, 25–26.)

4.1 Työelämän arvioija

Arvioijiksi valitaan ja koulutetaan näyttötutkinnon suorittajan kollegoita ja esimiehiä samasta yrityksestä. Työntekijäpuolta edustavaksi arvioijaksi valitaan ensisijaisesti henkilö, joka on suorittanut koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon tai omaa jonkin muun toisen asteen sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksen sekä noin kolmen vuoden työkokemuksen koulunkäyntiavustajan alalta. Jos työntekijäarvioijana ei voi käyttää ed. mainittua henkilöä siihen valitaan arvioijaksi opetustyötä tekevä henkilö. Työnantajaa edustavaksi arvioijaksi valitaan monipuolista opetustyötä tekevä henkilö, jolla on esimieskokemusta koulumaailman alueelta. Arvioinnin taso varmistetaan sillä, että arvioijilla on osaamista ja riittävän perusteellinen arvioijakoulutus. Lisäksi heidän tulee tuntee näyttötutkinnon toimiala. Opetusalaa edustaviksi arvioijiksi valitaan pääsääntöisesti opetus- ja kasvatusalaa tuntevia opettajia. Arvioijista vähintään yhden pitää olla näyttötutkintomestari. Arvioijien tulee olla sitoutuneita arvioijatyöhön ja halukkaita jatkuvasti kehittämään arvioijataitojaan (www.oph.fi)

Ammattitaidon arvioinnin ja työpaikan toiminnan kannalta on tärkeää, että työelämän arvioijat valitaan työpaikalla yhdessä. Valinnassa on huomioitava ko. näyttötutkinnon tutkintotoimikunnan työelämäarvioijille asettamat vaatimukset. Työelämän arvioijien henkilö- ja koulutustiedot on toimitettava tutkintotoimikunnalle. Arviointitehtävä on määriteltävä arvioijan työtehtäväksi, jotta tähän

tehtävään varataan työaika ja työyhteisö pystyy hoitamaan perustehtävänsä ilman ylikuormitusta. Vaikka työyhteisössä on nimetty tutkintosuorituksen arvioija, on tärkeää, että koko työyhteisö käy arviointikeskustelua tutkintosuorituksen toteutuksesta. Mahdollisuuksien mukaan pyritään toteuttamaan arvioinnit siten, ettei arvioijana toimi sama henkilö, joka on ollut näyttötutkinnon suorittajan työssäoppimisen ohjaaja. Perusteluna tälle on muun muassa se, että tällöin ohjaaja arvioisi itse oman ohjaustyönsä onnistumista. Arvioijina eivät myöskään voi toimia jäävit henkilöt (sukulaiset, lähiystävät ja ”vihamiehet”), joiden objektiivisuus syystä tai toisesta on vaarantunut. (www.oph.fi, L 6.6.2003/434.)

4.2 Työelämäarvioijan tehtävät

Työelämän arvioijien tehtävänä on perehtyä näyttötutkinnon suorittajan henkilökohtaiseen näyttösuunnitelmaan ja arvioida sen käyttökelpoisuutta. Näyttötutkinnon suorittajat laativat henkilökohtaisen näyttösuunnitelman, jossa he suunnittelevat kuinka tutkintotilaisuus toteutetaan ja kuinka varmistutaan siitä, että kaikki arvioitavat asiat voidaan jollain tavalla (toiminta, kirjallinen, suullinen) osoittaa. Arvioijien on perehdyttävä tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin sekä ko. tutkinnon osan tutkinnon perusteisiin.

Heidän tulee arvioida miten näyttötutkinnon suorittaja toteuttaa henkilökohtaisia näyttösuunnitelmaansa ja osoittaa tutkinnon osan edellyttämät ammatilliset tiedot ja taidot sekä kirjattava päivittäisistä työsuorituksista perusteita arvioinnille. Työelämän arvioijien on tarvittaessa osattava keskeyttää tutkintosuoritus aina, jos siihen on aihetta. Yhtenä esimerkkinä tutkintosuorituksen keskeyttämiseen on näyttötutkinnon suorittajan tai muiden henkilöiden turvallisuuden vaarantuminen. Lisäksi jokaisen arvioijien tulee myös itse huolehtia omasta ammattitaidosta tutkintosuoritusten vastaanottamisessa.

4.3 Arviointi

Ammattitaito arvioidaan perustutkinnossa numeerisesti asteikolla K5, H4-3, T2-1 ja hylätty, ammattitutkinnossa ja erikoisammattitutkinnossa hyväksyty/hylätty. Arviointiin vaikuttavat perustelut kirjataan arviointilomakkeeseen, joka säilytetään oppilaitoksessa. Arviointipäätös tehdään tutkintotilaisuuden päätyttyä kolmikantaperiaatteen mukaisessa arviointikeskustelussa. Siihen osallistuvat tilanteen mukaan näyttötutkinnon suorittaja, työelämän arvioijat, työyksikön esimies ja oppilaitoksen arvioija. Näyttötutkinnon suorittajan itsearviointi voidaan ottaa huomioon arviointipäätöstä tehtäessä mahdollisesti tämentävänä, näyttötutkinnon suorittaja ei kuitenkaan osallistu arviointipäätöksen tekemiseen. (L 21.8.1998/630, Opetushallitus 2007, 29–30.)

6 Arviointilomakkeet

- Täältä löytyy arviointilomakkeet jokaiseen tutkinnon osaan.

- Osio 1. Koulunkäyntiavustajan työn toimintaympäristöt, arviointilomake
- Keskustelua osasta 1. Koulunkäyntiavustajan työn toimintaympäristöt
- Osio 2. Ihmisen kasvun tukeminen, arviointilomake
- Keskustelua osasta 2. Ihmisen kasvun tukeminen
- Osio 3. Oppimisen ohjaaminen, arviointilomake
- Keskustelua osasta 3. Oppimisen ohjaaminen
- Osio 4. Toimintakyvyn tukeminen, arviointilomake
- Keskustelua osasta 4. Toimintakyvyn tukeminen

Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto arvioidaan asteikoilla hyväksytty / hylätty. Ko. tutkintoon on laadittu valtakunnalliset arviointilomakkeet, jotka perustuvat tutkinnon perusteisiin. Arviointilomakkeet löytyvät myös kyseisen tutkintotoimikunnan sivuilta, Moodle-oppimisympäristöstä löytyvät oppilaitoksen logolla varustetut arviointilomakkeet. Näyttötehtävät ovat oppilaitoskohtaisia ja ne on hyväksytetty erikseen tutkintotoimikunnassa. Moodle-oppimisympäristössä on mahdollisuus käydä keskustelua arviointilomakkeista tai näyttötehtävistä. (www.opf.fi)

Näyttötutkinnon suorittajalle voidaan antaa palautetta tutkintotilaisuuden aikana. Hän voi kyseenalaistaa näyttöympäristön työkäytäntöjä perustellen niitä omilla näkemyksillään. Molemminpuolinen arvioiva keskustelu on hedelmällistä, se tukee näyttötutkinnon suorittajan ammatillista kasvua ja tuo uusia näkökulmia näyttöympäristön vakiintuneisiin työkäytäntöihin. Arvioinnin tulee aina olla positiivista ja kannustavaa, tutkintosuorituksen aikana arvioidaan osamista eikä etsitä virheitä.

Arviointiaineisto koostuu toiminnan lisäksi näyttötutkinnon suorittajan kirjallisesta henkilökohtaisesta näyttösuunnitelmasta eli HEKSUSTA, arvioijien tekemistä arvioista näyttötutkinnon suorittajan työskentelystä näyttöympäristössä ja näyttötutkinnon suorittajan kirjallisesta itsearvioinnista. Lisäksi hyödynnetään näyttötutkinnon suorittajan laatimia kirjallisia tehtäviä, joita hän on koonnut osaamiskansioon sekä mahdollisia asiakaspalautteita.

4.4 Arvioinnin oikaisu

Näyttötutkinnon suorittaja voi 14 vuorokauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää näyttötutkinnon suorittamista koskevan arvioinnin uusimista. Kirjallinen pyyntö, johon on liitettävä perustelut oikaisupyynnölle, tutkintosuorituksen arviointilomake ja tarvittaessa itsearviointilomake tehdään tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi tarvittaessa pyytää mahdollisia lisäselvityksiä tutkintosuorituksen arvioijilta. Kyseisen tutkinnon tutkintotoimikunta tekee päätöksen näyttötutkinnon ja sen osan arvioinnin oikaisemisesta. (L

21.8.1998/631.)

5 POHDINTA

Olen saanut tämän kehittämishankkeen avulla luotua askeleen eteenpäin arvioijakoulutusta. Arvioijakoulutuksen tärkeyttä korostetaan jatkuvasti, ja sen tulee olla myös laadukasta. Moodle-oppimisympäristössä toteuttavaa arvioijakoulutusta on jatkossa helppo muunnella ja suunnata eri aloille. Toisaalta sitä voidaan tarvittaessa myös hyödyntää rinnakkain lähikoulutuksena annettavan arvioijakoulutuksen kanssa. Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinnon tutkintosuorituksissa korostuu mielestäni konstruktivistinen oppimiskäsitys ja tämä palvelee parhaiten kumpaankin osapuolta, niin näyttötutkinnon suorittajaa kuin arvioijaa. Näyttötutkinnon suorittaja pystyy hyödyntämään aikaisemmin oppimaansa ja rakentamaan onnistuneiden tutkintosuoritusten avulla osaamistaan kerros kerrokseltaan ylöspäin. Ihanteellinen tilannehan on silloin kun molemmat osapuolet hyötyvät, näyttötutkinnon suorittaja saa tietoa ja kokemusta työelämästä, kun taas työelämän arvioija saa ajankohtaisia teoretietoja näyttötutkinnon suorittajalta. Rakentavat palaute- ja arviointikeskustelut palvelet näyttötutkinnon suorittajaa huomattavasti paremmin kuin tilanteet, joissa häneltä vaaditaan paljon ulkoaopittavaa asiaa ja keskustelut käydään tenttaamistyylillä. (Laine & Ruishalme & Salervo & Sivén & Välimäki 2003, 102–103.)

Tarkoituksena on kerätä jatkuvaa palautetta, jota saadaan esim. tutkintosuoritusten arvioinnin yhteydessä sekä kirjallista sähköpostin / verkon / postin kaut-

ta tai suullista palautetta. Saadun palautteen perusteella arvioijakoulutusta pyritään kehittämään parempaan suuntaan. Saatuja palautteita pyritään myös viemään eteenpäin tiedoksi tutkintotoimikunnalle, jotta myös he ovat tietoisia työelämän ajatuksista.

Jatkossa kehitän ideaa eteenpäin ja pyrin luomaan myös muille koulutuksille, ensisijaisesti perhepäivähoitajan ammattitutkintoon ja koulunkäyntiavustajan erikoisammattitutkintoon, alustoja verkkoon. Tämä verkon kautta tapahtuva perehdytys ei tule kuitenkaan täysin koskaan korvaamaan käyntejä työssäoppimispaikoille ja näyttöympäristöihin. Enkä myöskään aio unohtaa täysin kontaktikoulutuksena annettavaa perehdytystä, mutta tämä on jo yksi askel eteenpäin.

LÄHTEET

Aikuisten ammatilliset näyttötutkinnot. <http://www.oph.fi/nayttotutkinnot/>

L 21.8.1998/628. Perusopetuslaki. <http://www.finlex.fi>

L 21.8.1998/630. Laki ammatillisesta koulutuksesta. <http://www.finlex.fi>

L 21.8.1998/631. Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta. <http://www.finlex.fi>

L 6.6.2003/434. Hallintolaki. <http://www.finlex.fi>

Laine, A., Ruishalme, O., Salervo, P., Sivén, T. & Välimäki, P. 2003. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: WSOY.

Merimaa, E. & Virtanen, P. 2007. Koulunkäyntiavustajan kirja. Juva: PS-kustannus.

Moodle-ohjeet verkossa. <https://tbc.moodle.fi/file.php/1/info.html>

Opetushallitus. 2007. Näyttötutkinto-opas - näyttötutkintojen järjestäjien ja tutkintotoimikuntien käyttöön.

Tutkintopalvelujen ja tutkintotoimikuntien kotisivut.

<http://www.oph.fi/nayttotutkinnot/>